

Q. D. B. V.
DISSERTATIONEM
INAUGURALEM MEDICAM
DE
EXITIOSIS AEGROTORVM
AD ACIDVLAS THERMASQVE
RELEGATORVM FATIS

DIE XXIII OCTOBR' AO' CIO ID CCXLI
HABENDAM
INDICIT

BREVISSIME
DE
ITA DICTIS
MEDICORVM ARCANIS

DISPVANS
CHRISTIANVS GOTTFRIED
STENTZELIVS

ARTIS SALVTARIS ET PHILOSOPHIAE DOCTOR
CHIRVURGIAE ET PATHOLOGIAE PROFESSOR
PVBLICVS ORDINARIVS H' T' FACVLTATIS
MEDICAE DECANVS

D. D. V. V.
 DISSERTATIONEM
 IN ANATOMIA MEDICAM
 DE
 EXTENSIS AEGROTORVM
 AD ACUTAS THERMASQVE
 THERMOPOLITANAS
 A
 HENRICO
 HUBNERO
 M.D.C.C.C.

P. M. D. C. C. C.
 IN THERMIS
 THERMOPOLITANIS
 A
 CHRISTIANO GOTTFRIEDO
 STENTZELIO
 A. M. P. M. D. C. C. C.
 GENTILIS ET PATROLOGI
 P. M. D. C. C. C.
 MEDICAE DECANI

Vsus, optimus rerum quarumvis magister; usus red-
dit artificem; usus, non peregrinatio, facit me-
dicum; *qui molto pratica*, est Italorum prouer-
bium, *molto impava*, hoc est, frequenti exercitatio-
ne, multum addiscitur. Quot herbae, arbores, fru-
ctus, semina, radices, cortices, ligna, priscis ignota, quorum
tamen magna in arte salutari utilitas, iam usus ministerio in
lucem protracta, & uulgo perspecta cognitaque sunt? Quam
multa, quam egregia, quae ueteres medici prorsus ignora-
runt, in humano corpore, apertorum & examinatorum subsi-
dio cadauerum, detecta ac demonstrata omnibus patent? Quid
ignis usus, in eruendis, corrigendis & augendis generosio-
rum principiis & uiribus medicamentorum praefiterit, &
adhuc praestet, docent tot dilucidae eorum explicationes, ac
tot eximia, quae huic auxilio debemus, auxilia? Ast, raro
abusus, frequens usus comes, suum, quod usui debet, ius &
priuilegium integrum relinquit; ab eo enim tempore, quo,
cum numero morborum aucto, aucta fuit remedium, his
sanandis dicorum, farrago, multi etiam reperti sunt, qui, de
sua magis, quam aegrotorum, salute, solliciti, *Arcana*, insigni-
bus & stupendis, ut dicunt, praedita uiribus, illico opitulanta,
fallacissime uenditarunt & ostentarunt. Ne uerbulum
quidem dicerem, si hoc a simiis saltem medicorum, circum-
foraneos, homines impudentes & feroces, intelligo, fieret;
ast, cum hoc quotidie a magni medicis nominis fieri aduer-
tamus, illud omnino genuinis artis salutaris cultoribus non
potest non esse acerbissimum. Haud eo inficias, quod mul-
ti medici, sedulo labore, & constanti meditatione, quando-
que etiam casu, notitiam medicamentorum, prudenter &
apte coniungendorum, aut alia emendandorum ratione, quae
in hoc illoue morbo, in hac illaue morbi causa, citissimam af-
ferunt opem, adipiscantur; haud improbo frequentem eorum
in simili statu usum; utrumque potius desidero, utrumque
approbo, utrumque peritis incumbit medicis, utrumque i-
dem perficiunt; nomen est, quod huiusmodi medicamentis
imponunt, modus, quo talia commendant, pretia, quibus
eadem

eadem vendunt, haec, haec, inquam, sunt, quae honestis medicis minus arident. Ex qua, quaeso, causa, medicamenta uestra *Arcana* dicitis? Responso est facillima & in promptu, quia nempe modus, quo eadem consecretimus, nobis saltem perspectus, alios later. Sunt igitur haec remedia, non tibi, sed aliis, arcana. Optimum hinc esset, si eadem tibi ipsi relicta reseruares, infantes & simplices haud decipiens, inania & mira persuadendo. Inania omnino & falsa sunt, quae aliis de remediorum tuorum uirtute persuadere gestis. Quid sunt pilulae tuae, quas adeo, ut excellentissima longaeuitatis obtinendae subsidia, praedicas, uiscerales a te dictae? coniunctio ac confusio gummatum & extractorum purgantium, solutu difficilium, difficillimeque, aut exitiose, agentium. Multos sane uidi, qui, pilulis tuis deglutitis, aluo pertinaciter constipata laborarunt, usu salium, ore assumtorum, & clysmatum, in crassa, ut dicunt, intestina iniectorum, referenda. En egregiam pilularum tuarum uisceralium actionem! Quid dicam de foeminis, quae, ex pilularum tuarum usu, nimio, qui per genitalia excernitur, sanguinis fluxu affectae, in neruorum distensionem, sequente animi deliquio, & sudore frigido, cessantem, inciderunt? Quid respondebis, quid respondes, dum pilulae tuae, puellis, imminente sanguinis menstrui, primum prodituri, negotio, exhibitae, diarrhoeam, illique mox succedentem dysenteriam, febre continua, maxima anxietate, cordis palpitatione, sudore frigido stipatam, iam iam cum morte discessuram, producant? Hoc, non medicamento, regeres, sed imprudenti & peruerso eiusdem abusui, imputandum. Cur uero, tu, talia remedia, sine consilio medici adhibenda, summopere laudas? Sed de hoc plura alio loco, alioque scripto. Ab euacuantibus remediis tuis, quae *Arcana* uocas, ad confortantia, quae satis caro constant pretio, progredior. Quid uero sunt essentiae & tincturae tuae solares, a sole, hoc est, auro, exacte & intime soluto, ita dictae, & uariis titulis insignitae? dicam tibi ingenue, dicam aperte: sunt spirituosae, sacchari, probe defecati, solutiones, omnis expertes coloris partium, partim tincturae aromaticae, addita colophoniae portiuncula,

cula, aureo fulgentes colore. Quid sunt porro uestra balsama uitae, uitam, ad Methusalem secula accedentem, promittentia? remedia sunt salino-volatilia oleosa, ex spiritu rosarum, aut alio simili, balsamo Peruuiano, & oleis aromatum destillatis, debita portione sociatis. composita, quae, mutando tum res, tum rerum pondus, & haec addendo, illa omittendo, facile mutari, & iam palato, iam naribus, iam huic illius subiecto, quod tibi in aurem dictum uolo, magis accommodari, gratioraque & utiliora reddi possunt. Quaecunque tandem sit, uestra compositio, ex penetranti aromaticoque odore, & ardente, qui faucibus diu haeret impressus, sapore, satis percipitur, talia remedia, quae uos balsama uitae dicitis, esse hominum, quos serosa colluies, fibras uasque onerans, & relaxans, affligit, remedia, purgato prius congruis euacuantibus canale alimentorum, proficua. Cur uero, cum horum probe gnarus sis, aut esse debeas, balsamum uitae, quod a te nomen habet, aegro exhibes, te primum inuisenti, deinde idem transmittis absenti, qui, ex salium alcalinorum excessu, tanta humorum gelatinosorum, nutritioni impendendorum, resolutione, summo, qui ex naribus oreque erumpebat, foetore, molestissima, affectus fuit, ut quiuis, praeter allegatam causam, latens in corpore ulcus hariolari imo cognoscere poterit. Abhorret hoc modo actio remedii tui a sensu tituli, quo illud insigniisti, tuumque balsamum uitae, est balsamum mortis, mortem, qua hominum generi nihil terribilius, accelerans. Mihi equidem haud incognitum occultumque est, quod multorum medicorum mens & opinio sit: optima, tum sanitatis conseruandae, tum amissae restituendae, subsidia, esse medicamenta confortantia. Primo autem roborantium loco uestra ponitis balsama uitae, uitae, uti iactatis, prorogandae congrua. Eadem omnino, partibus solidis, nimia aquosarum colluie particularum obrutis, nimisque relaxatis, irritando, maiorem morum & nouum quasi robur conciliant, earumque in humores actionem promouendo, & abundantis secretionem & excretionem feri adiuuando, morbis, a tali causa imminentibus, uel iam praesentibus, opitulantur, non

peraeque siccioribus, sanguine tenui & acri, bilis & salium
alcalinorum excedentium culpa nimium resoluta, praeditis,
opitulatura, dum, aucta, ex eorum usu, solidorum tabe, flui-
dorumque resolutione, & acrimonia, corpus uiresque amit-
tuntur. Quem praeterea rerum medicarum peritum later,
quod, in morbis, a serosa colluue dependentibus, unica olei,
destillatione e cinamomo prolecti, gutta, plus praestet, quam
triginta ita dictorum balsamorum uitae? Conueniunt, in-
quam, talia olea, talia balsama, in solidorum flacciditate, re-
pudianda, si peccet ariditas. Temere proinde agunt illi, qui,
a morbo, febre scilicet continua, qua grauius affecti fuerunt,
uix liberati, plane se confirmandi ergo, talia uitae balsama adhi-
bent, haud attendentes animo, quod igni, uix extincto, hinc
nouus suppediterur fomes. Suppressae, dicis, uires, tali me-
dicamento excitandae, excitatae colligendae, collectae augen-
dae sunt. Enim uero, quae causa, quae languoris uirium o-
rigo? defectus limphae & gelatinae, quibus omnes partes
irrigandae, rigatae in debito robore conseruandae, accusan-
dis. Vide igitur, quam perniciosum sit remedium in tali
statu casuque a te laudatum, commendatum. Haec uero,
uos, opiniosissimi homines, a praesumpta opinione uestra,
ad quam, tanquam ad saxum adhaerescitis, dimouere ne-
queunt, prouocantes ad experientiam, exoptatorum suc-
cessu experimentorum stabilitam, ac magnum innumero-
rum hominum, qui uestra uitae balsama, ipsis summe pro-
ficua, maxime praedicant, applausum. Qui nam uero
sunt illi, quorum applausu confisi, prudentiores de mirandis
remediorum uestrorum uiribus conuincere studetis? Sunt
homines stupidi & creduli, rerum medicarum prorsus igna-
ri, auctoritate & dignitate uestra, uirtutibusque, quas uestris
tribuitis medicamentis, occoecati, & decepti, decipere alios
non erubescences; *Ein Narr macht viel Narren*. Quae por-
ro sunt illa praecipua & eximia, quae ordinem & naturam
excedere dicuntur, experimenta, quibus animo, ueritatis cu-
pido, fidem dictorum promissorumque uestrorum facere po-
testis? Nonne uidistis, dicunt, multos, ex mortis faucibus,
pau-

paucarum usu guttarum, a balsamis uitae nostris defluentium, ereptos? Quot, animi defectione laborantes, cadaueri- que & colore & calore simillimi, eorundem ministerio balsamorum, illico refecti refocillatique fuerunt? At, infirmissima sunt argumenta haec, certis certi quid probantibus ac demonstrantibus experimentis nunquam annumeranda. Nonne noto notius, quod multae foeminae, motu sensuque, mortuarum instar, priuatae, accensis plumis, aut oblata inditaque naribus, quam dicunt, aësa foetida, mox recreatae restituantur? Nonne multi, qui animo linquntur, sola saepius aqua frigida aspersa, pristinam recuperant alacritatem ac uigorem? Ac, quid regeres, dum tibi rusticum sisto, qui imminenti animi defectioni, fecibus, quas a digitis pedum separabat, succurrere solebat. Si igitur argumentatio tua, qua uteris, absolutissima & perfecta est, grauissimum peraeque & firmissimum erit argumentum meum, dicentis, quod hoc modo accensarum foetor pennarum, putidissimaque aësa foetidae & sordium a digitis pedum collectarum exhalatio, optima constituent medicamenta roborantia, ita dictis balsamis uitae similia. Hoc denique turpissimum, & a genuini honestique dignitate medici alienissimum est, quod uestra ita dicta *Arcana*, *Narcana*, barbaro, uobis congruo, uerbo, dicenda, non peculiaribus modo libris, hunc in finem editis, schedulisque, in domos per seruos missis, commendetis, sed eadem quoque commentariis rerum publicarum & nouarum inserta describatis, praedicetis, indicando locos, ubi eadem uenalia uenduntur. Non iniuste uos spurios Hippocratis filios appello, qui ab Hippocratica grauitate plane degenerastis, artem salutarem in uilis & abiectae genus mercaturae mutando. Inter alias, medicum genuinum decentes uirtutes, etiam *Cous* noster pecuniarum contentum (a) requirit, damnando auaritiam, honestorum honori medicorum aduersissimam. Non hoc saltem in praeceptis dedit *Cous* noster, sed idem etiam suo

(a) Lib. de decenti medici habitu. *Ἐν ἰητρικῇ ἀφιλαργεσίᾳ.* In medico esse debet pecuniae contentus. uid. Sponius, aphor. nou. Sect. x. §. 4. p. 4.

suo exemplo probauit ac confirmauit. Nam, cum Artaxerxes, Rex Persarum Magnus, Hippocratem, promissis summis honoribus, maximisque opibus oblatis, ad se inuitalset, idem, haec omnia negligens, hanc negligentiae suae rationem ad Demetrium perscribebat: (b) Rex Persarum nos ad se uocauit, nescius, mihi potioem esse sapientiae, quam auri rationem. Quis uero uobis in hisce mos & modus est, gloriosi & immodici *Arcanorum* iactatores, Thraconis Terentiani aemuli atque imitatores, ne dicam, aeruscatores? Vobis certe, non sapientia, sed aurum, magis curae cordique est. Sed, de his fatis.

Commendo iam Vobis, Nobilissimum Medicinae Candidatum, WILHELMVM CHRISTOPHORVM KVTZBACH, qui, honestis prognatus Parentibus, honeste & pie educatus, literis, studiis & artibus, medicis praefertim, instructus, ab Ordine nostro examinatus, & probatus, die XXIII. Oct. anni praesentis, me Praefide, *de exitiosis aegrorum ad acidulas thermasque relegatorum fatis*, Pro Licentia disputabit.

Quem actum inauguralem, ut Magnificus Academiae Rector, Patres Conscripti, omniumque Ordinum Doctores, omnesque literarum Cultores ac Fautores, sua praesentia beneuole condecorare uelint, est quod iterum iterumque rogamus. Vitembergae, Die XIX. Octo-
Ao. c15 15 CC XLI.

(b) Oper. Geneuae, cum Oeconomia Foessii, in folio, 1662 duobus Tom. ed. Tom. 2. Epist. ad Demetrium, p. 1272. Βασιλεὺς Περσῶν ἡμῶν ἀπέπεσε, καὶ εἶπὼς, ὅτι λόγος ἡμῶν σοφίης χερσὶ πλείον ἴσχυται.

VITEMBERGAE
PRELO EPHRAIM GOTTLOB EICHSFELDI
ACADEMIAE A TYPIS.

33

32

32

00 A 6326 (1)

VD 18

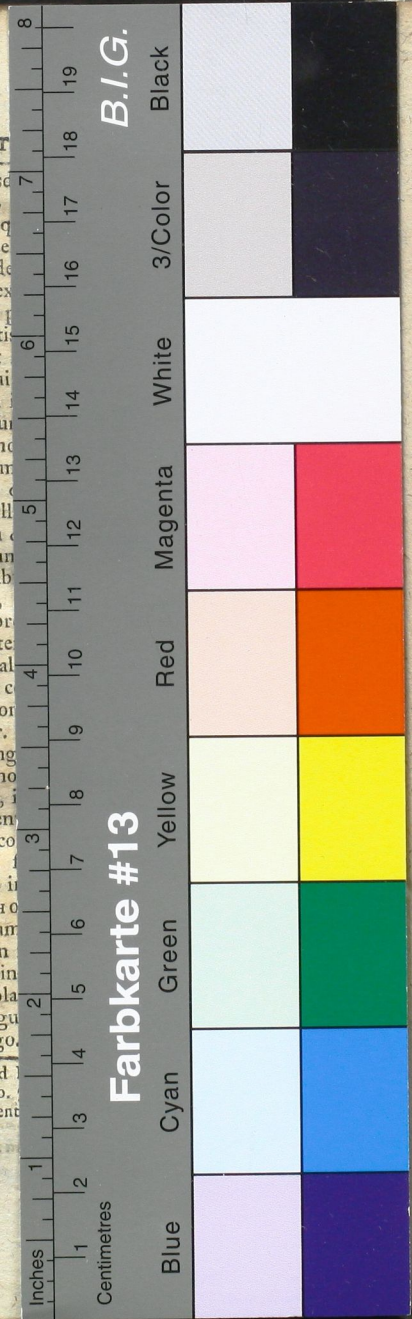
ULB Halle

3

004 103 416

54

Q. D. B. V.
DISSERTATIONEM
INAVGVRALEM MEDICAM
DE
EXITIOSIS AEGROTORVM
AD ACIDVLAS THERMASQVE
RELEGATORVM FATIS
DIE XXIII OCTOBR' AO' CIO IO CC XLI
HABENDAM
INDICIT

BREVISSIME
DE
ITA DICTIS
MEDICORVM ARCANIS
DISPVANS
CHRISTIANVS GOTTFRIED
STENTZELIVS
ARTIS SALVTARIS ET PHILOSOPHIAE DOCTOR
CHIRVURGIAE ET PATHOLOGIAE PROFESSOR
PVBLICVS ORDINARIVS H' T' FACVLTATIS
MEDICAE DECANVS

